

**III Міжнародна науково-
практична конференція**

**III International scientific
and practical conference**

29 січня 2026 р.
м. Чернігів, Україна

January 29, 2026
Chernihiv, Ukraine

**Наука та освіта в умовах
викликів сьогодення**

**Science and education in the
conditions of today's challenges**

III Міжнародна
науково-практична
конференція

**Наука та освіта
в умовах викликів
сьогодення**

Матеріали

29 січня 2026 р.

м. Чернігів, Україна

III International
scientific and practical
conference

**Science and education
in the conditions of
today's challenges**

Proceedings

January 29, 2026

Chernihiv, Ukraine

УДК 37

DOI: <https://doi.org/10.64076/ihrc260129>

Наука та освіта в умовах викликів сьогодення : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції / Міжнародний гуманітарний дослідницький центр (м. Чернігів, 29 січня 2026 р.). Research Europe, 2026. 334 с.

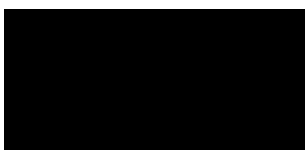
До збірника ввійшли матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції “Наука та освіта в умовах викликів сьогодення”, яка відбулася 29 січня 2026 року. Збірник розрахований на науковців, освітян, студентів, державних службовців, представників бізнесу та широку громадськість.

Робочі мови конференції: українська та англійська.

Матеріали конференції опубліковані мовою оригіналу та в обсязі, наданому авторами. Збірник відформатовано та підготовлено до публікації в уніфікованому стилі без змін змісту окремих тез доповідей. Автори несуть повну відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, статистичних даних, галузевої термінології та іншої інформації, поданої в їхніх матеріалах.

Відповідно до Закону України “Про авторське право і суміжні права”, при використанні наукових ідей та матеріалів цього збірника, посилання на авторів і видання є обов’язковим.

IHRC INTERNATIONAL
HUMANITARIAN
RESEARCH CENTER

© Міжнародний гуманітарний
дослідницький центр, 2026
© Research Europe, 2026

Офіційний сайт: researcheurope.org

UDC 37

DOI: <https://doi.org/10.64076/ihrc260129>

Science and education in the conditions of today's challenges : proceedings of the III International scientific and practical conference / International Humanitarian Research Center (Chernihiv, 2026, January 29). Research Europe, 2026. 334 p.

The collection includes the proceedings of the III International scientific and practical conference “Science and education in the conditions of today's challenges”, which took place on 29 January 2026. This collection is intended for scientists, educators, students, government officials, business representatives, and the general public.

Working languages of the conference: Ukrainian and English.

The conference proceedings are published in the original language and as submitted by the authors. The collection has been formatted and prepared for publication in a unified style, without altering the content of individual contributions. The authors are fully responsible for the accuracy of the facts, proper names, quotations, statistical data, industry terminology, and other information presented in their materials.

According to the Ukrainian Law on Copyright and Related Rights, proper citation of the authors is required when using any scientific ideas or materials from this collection.

© International Humanitarian
Research Center, 2026
© Research Europe, 2026

Official website: researcheurope.org

Чимбай Л. Л., Попкова Л. В.

Досягнення і виклики реформи
системи шкільного харчування в Україні. 101

Шупарська О., Калита Н.

Особливості організації позакласної
роботи в освітньому процесі сучасної школи. 107

СЕКЦІЯ 5. ВИЩА ОСВІТА

.

SECTION 5. HIGHER EDUCATION

Бондаренко О. Ю., Назарчук Ю. С.

Рослини міського озеленення як елементи удосконалення
освітніх навичок під час навчальних практик. 112

Дубініна О. В.

Формування навчальної мотивації студентів у процесі
вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням. 117

Жигло О. О.

Психолого-педагогічний супровід освітнього процесу
в умовах дистанційного та змішаного навчання. 121

Ігнатенко Н. В.

Педагогічна практика в професійній підготовці
майбутніх учителів історії та громадянської освіти. 124

Lysenko, N. O., Berestova, A. A.

Symbolism and values: the role of Latin mottos in shaping
academic identity at the National University of Pharmacy. 129

Пентко Ю. Є.

Компетентнісний підхід до формування
самоосвітньої компетентності майбутніх психологів. 132

Попова О. А.

Підготовка майбутнього учителя до роботи з медіатекстами
на уроках української мови в старших класах. 135

Рудик Т. О.

Компетентнісний підхід до навчання
математики в сучасному технічному університеті. 139

Отже, психолого-педагогічний супровід у дистанційному та змішаному навчанні слід розглядати як ключовий ресурс забезпечення якості освіти та стійкості освітніх результатів в умовах сучасних викликів. Його значення виходить за межі індивідуальної підтримки студентів і набуває стратегічного характеру, впливаючи на загальну ефективність функціонування закладів вищої освіти. Подальші дослідження у цій сфері доцільно спрямувати на розроблення інтегрованих моделей психолого-педагогічного супроводу, які поєднували б педагогічні інновації з науково обґрунтованими психологічними підходами до підтримки здобувачів освіти в умовах дистанційного та змішаного навчання.

Список використаних джерел

1. Кондур О., Дідух І., Кирста Н., Палій Р. Особливості психолого педагогічного супроводу освітнього процесу в умовах змішаного навчання. *Освітні обрії*. 2023. № 2 (57), ч. 1. С. 24 – 29. DOI: <https://doi.org/10.15330/obrii.57.2.24-29>.
2. Lister K., Seale J., Douce, C. *Mental health in distance learning: a taxonomy of barriers and enablers to student mental wellbeing*. *Open Learning: The Journal of Open, Distance and e-Learning*. 2023. Vol 38. Iss. 2. DOI: <https://doi.org/10.1080/02680513.2021.1899907>.
3. Ameloot E., Rotsaert T., Ameloot T., Rienties, B., Schellens, T. *Supporting students' basic psychological needs and satisfaction in a blended learning environment through learning analytics*. *Computers & Education*. 2024. Vol. 209. 104949. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2023.104949>.

Ігнатенко Н. В.,

УДК 378.147:37.091.12.011.3-051:94

д-р пед. наук, професор,
доцент кафедри всесвітньої
історії та релігієзнавства,
Тернопільський національний
педагогічний університет імені
Володимира Гнатюка, м. Тернопіль

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІСТОРІЇ ТА ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ

Сучасна система підготовки учителів громадянської та історичної освітньої галузі орієнтується на формування компетентного, методично підготовленого та професійно мобільного педагога, здатного ефективно працювати в умовах

реформування загальної середньої освіти. Одним із ключових чинників досягнення цієї мети є педагогічна практика, що забезпечує реальний зв'язок між теоретичною підготовкою та практичною діяльністю вчителя у школі.

Теоретичні засади організації практичної підготовки майбутніх учителів громадянської та історичної освітньої галузі ґрунтуються на компетентнісному, діяльнісному та особистісно орієнтованому підходах. Перший – компетентнісний – визначає необхідність формування у здобувачів освіти не лише сукупності предметних і методичних знань, а й здатності до їх практичного застосування в конкретних педагогічних ситуаціях, прийняття професійно обґрунтованих рішень та розв'язання реальних освітніх завдань.

Діяльнісна спрямованість практичної підготовки акцентує увагу на тому, що професійні компетентності вчителя формуються насамперед у процесі активної педагогічної діяльності – підготовки та проведення уроків, організації виховних заходів, взаємодії з учнями, батьками й педагогічним колективом. Така орієнтація передбачає поступовий перехід від відтворювальних до творчо-пошукових форм роботи, що забезпечує розвиток професійного мислення та педагогічної майстерності майбутнього фахівця.

Особистісно орієнтований вектор практичної підготовки спрямовує освітній процес на врахування індивідуальних потреб, можливостей і професійних інтересів студента, створення умов для його саморозвитку, самореалізації та професійного самовизначення. У межах такої логіки педагогічна практика розглядається не лише як спосіб набуття професійних умінь, а й як важливий етап становлення педагогічної позиції, формування ціннісних орієнтацій і відповідального ставлення до майбутньої професії [1].

У поєднанні зазначені методологічні орієнтири забезпечують системний характер практичної підготовки, інтеграцію теоретичного навчання з реальним педагогічним досвідом, єдність професійного й особистісного розвитку студента. Вони створюють концептуальне підґрунтя для побудови змісту, форм і методів педагогічної практики, спрямованих на формування цілісної професійної компетентності майбутнього вчителя.

Зазначена концептуальна лінія чітко простежується у науковому дослідженні Н. Ігнатенко та В. Савенка, у якому автори обґрунтовують методологічні засади практичної підготовки вчителя та пропонують структурну модель педагогічної практики. Вона охоплює мотиваційний, змістовий, діяльнісний і рефлексивний компоненти та передбачає їх взаємопов'язану й системну реалізацію [2, с. 1420–1422].

Реалізація такої моделі дає змогу розглядати практику не як ізольований етап навчання, а як цілісний процес професійного становлення майбутнього педагога, спрямований на поетапне формування його фахових компетентностей та гуманістичного світогляду. У такому контексті вона набуває не лише

професійно-прикладного, а й ціннісно-виховного значення, стає простором інтеграції знань, умінь і професійних цінностей, сприяє формуванню світоглядних орієнтирів та професійно значущих якостей майбутнього вчителя, що є визначальними для його подальшої успішної педагогічної діяльності [3].

Разом із тим, згідно з Професійним стандартом учителя закладу загальної середньої освіти (2024), професійна компетентність педагога охоплює не лише ґрунтовне володіння предметним змістом, а й здатність реалізовувати освітню місію в умовах змінного соціокультурного контексту. Виходячи за межі традиційних концептів "знати" і "уміти", така здатність передбачає широкий спектр професійних дій, об'єднаних у змістовому полі "застосовувати", що є ключовою ознакою сформованої компетентності.

Йдеться, зокрема, про вміння проєктувати та проводити уроки, упроваджувати сучасні педагогічні технології, створювати безпечне й сприятливе освітнє середовище, організовувати виховну роботу, забезпечувати інклюзивне навчання та здійснювати партнерську взаємодію з усіма учасниками освітнього процесу. Реалізація зазначених професійних функцій вимагає від учителя не лише належної теоретичної підготовленості, а й сформованого досвіду практичної діяльності, здатності до рефлексії та постійного професійного саморозвитку.

У цьому контексті педагогічна практика безпосередньо взаємодіє з цільовим, змістовим, процесуальним і результативним елементами освітнього процесу та виступає ключовим простором професійного становлення майбутнього вчителя. Саме в її межах відбувається набуття досвіду інтеграції історичного й громадянсько-соціального змісту, відпрацювання навичок використання наскрізних змістових ліній, формування вмінь розглядати історичні події крізь призму сучасних суспільних викликів і трансформувати навчальний матеріал відповідно до компетентнісних вимог шкільної освіти.

Реалізація практичної підготовки здійснюється через багаторівневу систему педагогічних практик, що послідовно ускладнюються за характером завдань і функціональним призначенням, а також через організацію освітнього середовища, орієнтованого на професійне зростання здобувача вищої освіти. Така система сприяє розвитку здатності до самостійної педагогічної діяльності, інноваційного мислення та ціннісно-орієнтованого навчання, що є необхідною умовою ефективного впровадження громадянсько-соціального компоненту в освітній процес.

Початковою ланкою цієї системи має стати пропедевтична практика, покликана сформулювати у студентів первинні уявлення про професійну роль учителя історії та громадянської освіти, специфіку функціонування сучасного закладу загальної середньої освіти, основи педагогічної комунікації та організації освітнього процесу. Її реалізація можлива не лише в межах курсу "Теорія та методика навчання", а й на початковій стадії навчання за освітньою програмою, зокрема в рамках дисципліни "Вступ до спеціальності". Це забезпечує раннє професійне орієнтування здобувачів освіти, їх поступове ознайомлення з

реальним освітнім середовищем і особливостями педагогічної діяльності, сприяє початковому зануренню у професійний контекст, формуванню мотиваційної готовності до педагогічної праці, розвитку інтересу до майбутньої професії та усвідомленню вимог, що висувуються до сучасного вчителя [1].

Базовою складовою професійного становлення майбутнього педагога виступає навчальна практика. Вона забезпечує перший системний перехід від теоретичного навчання до реальної педагогічної діяльності, сприяє оволодінню методикою викладання історії та громадянської освіти, формуванню вмінь планувати й проводити уроки, розробляти дидактичні матеріали та інтегрувати громадянознавчий компонент у навчальний процес. З огляду на її значущість, навчальна практика має бути достатньо тривалою (орієнтовно 6–8 тижнів) і супроводжуватися належною методичною підтримкою з боку викладачів-методистів і педагогів-наставників. Систематичні консультації, аналіз уроків, рефлексивні семінари та індивідуальне наставництво є необхідною умовою формування стійких методичних компетентностей майбутнього вчителя.

Завершальною й визначальною ланкою практичної підготовки є виробнича педагогічна практика, яка фактично виступає підсумковим етапом навчання на спеціальності. Вона є реальним індикатором професійної готовності здобувача освіти, своєрідним іспитом на профпридатність, у межах якого студент демонструє здатність самостійно планувати та реалізовувати освітній процес, застосовувати компетентісно орієнтовані методи навчання, організовувати виховну роботу та партнерську взаємодію з усіма учасниками освітнього процесу. Виробнича практика створює умови для практичної реалізації правознавчих, медіаосвітніх, міжкультурних і патріотичних змістових ліній, упровадження цифрових технологій та інноваційних підходів, що забезпечує набуття досвіду інтеграції громадянознавчого компонента у викладання історії.

Таким чином, пропедевтична, навчальна та виробнича практики утворюють цілісну багаторівневу систему, що забезпечує наскрізний характер практичної підготовки майбутнього вчителя. У цій системі пропедевтична практика створює мотиваційно-ціннісне підґрунтя професійного становлення, навчальна – виконує функцію методичного фундаменту, а виробнича – виступає підсумковим критерієм професійної зрілості здобувача освіти. Їх органічне поєднання забезпечує інтеграцію теоретичних знань із реальним педагогічним досвідом, розвиток методичної майстерності, рефлексивних умінь і професійної відповідальності.

Ще однією стратегічно важливою складовою сучасної педагогічної практики є її науково-дослідна спрямованість. У сучасній моделі підготовки вчителя практика розглядається не лише як процес набуття професійних умінь, а й як простір для формування дослідницької культури майбутнього педагога, розвитку його аналітичного мислення та здатності до науково обґрунтованого розв'язання педагогічних завдань.

У межах педагогічної практики здобувачі вищої освіти повинні виконувати науково-педагогічне дослідження, яке реалізується у формі індивідуального науково-дослідного завдання (ІНДЗ). Таке дослідження має міждисциплінарний характер і поєднує компоненти педагогіки, психології та методики навчання дисциплін громадянської та історичної освітньої галузі. Його основною метою є формування у студентів умінь аналізувати освітній процес, критично оцінювати власну педагогічну діяльність, застосовувати елементи наукового пошуку у професійній практиці.

За таких умов педагогічна практика забезпечує органічне поєднання практико-орієнтованого та дослідницького підходів у підготовці майбутнього вчителя, створюючи умови для цілісного професійного становлення здобувача освіти. Вона сприяє розвитку професійної рефлексії, аналітичного й критичного мислення, формуванню здатності до науково обґрунтованого ухвалення педагогічних рішень та реалізації інноваційної педагогічної діяльності. Інтеграція елементів наукового пошуку у зміст практичної підготовки перетворює її на ефективний механізм становлення педагога-дослідника, готового до творчого, відповідального й професійно виваженого розв’язання завдань сучасної історичної та громадянської освіти.

Висновки. Проведений аналіз дає підстави стверджувати, що педагогічна практика є визначальним компонентом професійної підготовки майбутніх учителів громадянської та історичної освітньої галузі. Вона забезпечує інтеграцію теоретичних знань із реальним педагогічним досвідом, формує професійні компетентності, методичну культуру та здатність до творчої педагогічної діяльності. Практична підготовка виступає простором професійної соціалізації студента, де відбувається апробація сучасних освітніх технологій, розвиток рефлексії, педагогічного мислення та відповідальності.

Список використаних джерел

1. Ігнатенко Н. Професійний розвиток учителя історії у контексті реалізації концепції "Нова українська школа". *Наукові записки ТНПУ імені В. Гнатюка*. Серія: Педагогіка. 2020. № 2. С. 42-49.
2. Ігнатенко Н., Савенко В. Практична підготовка вчителя громадянської та історичної освітньої галузі: концептуальні засади та структурна модель. *Вісник науки та освіти*. 2025. № 5. С. 1418–1430.
3. Пащенко М. І. Формування гуманістичного світогляду майбутнього вчителя в процесі навчання та виховання. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції "Формування гуманістичного світогляду вчителя"*. Київ: Науковий світ, 2001. С. 49.